HEXENGRUND - ADAPTACJA PONIEMIECKIEJ TORPEDOWNI NA MOBILNĄ SCENĘ

HEXENGRUND - ADAPTATION OF OLD GERMAN TORPEDO RESEARCH CENTRE FOR MOBILE SCENE

AUTOR:
TOMKA ALEKSANDRA

PROMOTOR:
PROF. DR HAB. INŻ. ARCH. EWA WĘCŁAWOWICZ-GYURKOVICH

WSPÓŁPROMOTOR:
DR INŻ. ARCH. ANDRZEJ GACZOŁ

INSTYTUT HISTORII ARCHITEKTURY I KONSERWACJI ZABYTKÓW WA PK

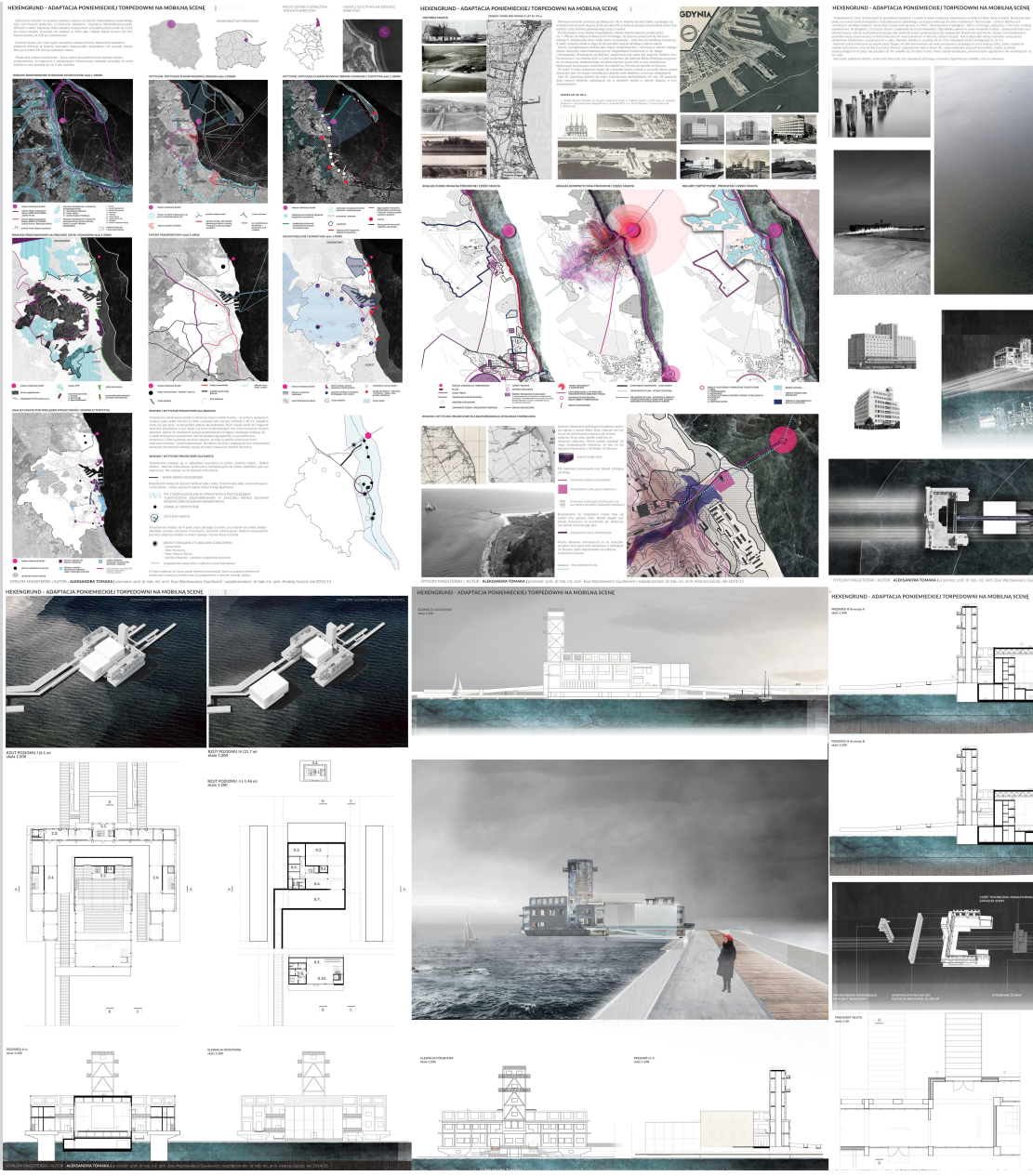

W czasie II Wojny Światowej na wodach Zatoki Gdańskiej Niemcy wybudowali dwie torpedownie w roku 1940. Jedna była zlokalizowana na Oksywiu – druga w Gdyni-Babich Dołach. Obie służyły do badań nad „tajną bronią Hitlera" – nowymi rodzajami torped. Dyplomantka zajęła się torpedownią w Babich Dołach, przekształcając ją w mobilny teatr zlokalizowany na wodach Zatoki. Obecnie duża betonowa bryła, częściowo zrujnowana stoi w odległości ok. 300 m od plaży w Gdyni. Popada w ruinę od 1945 roku, od lat nie ma już dachu, odpadła do wody ściana frontowa, ukazując słupy i otwory okienne dawnej hali przemysłowej i wieżę. W czasie wojny w obiekcie pracowało 200 osób.

Dyplomantka postanowiła w betonowych wnętrzach zlokalizować garderoby i zaplecze sceny, którą usytuowała w centrum betonowej ruiny. Natomiast widownię dla 170 widzów ulokowała z przodu przed bryłą, przywracając betonowe molo, które istniało tutaj do końca wojny. Pomosty piesze obejmują widownię, która dodatkowo jest mobilna, w ramach potrzeb reżyserów spektakli może być przesuwana max. 65 m w stronę plaży. Dodatkowe pomosty dyplomantka wprowadziła wychodzące w stronę morza w kierunkach, w których wyrzucano testowane torpedy. W zaproponowanej przestrzeni przede wszystkim w okresie wiosny i lata będą odbywać się spektakle o różnym charakterze.

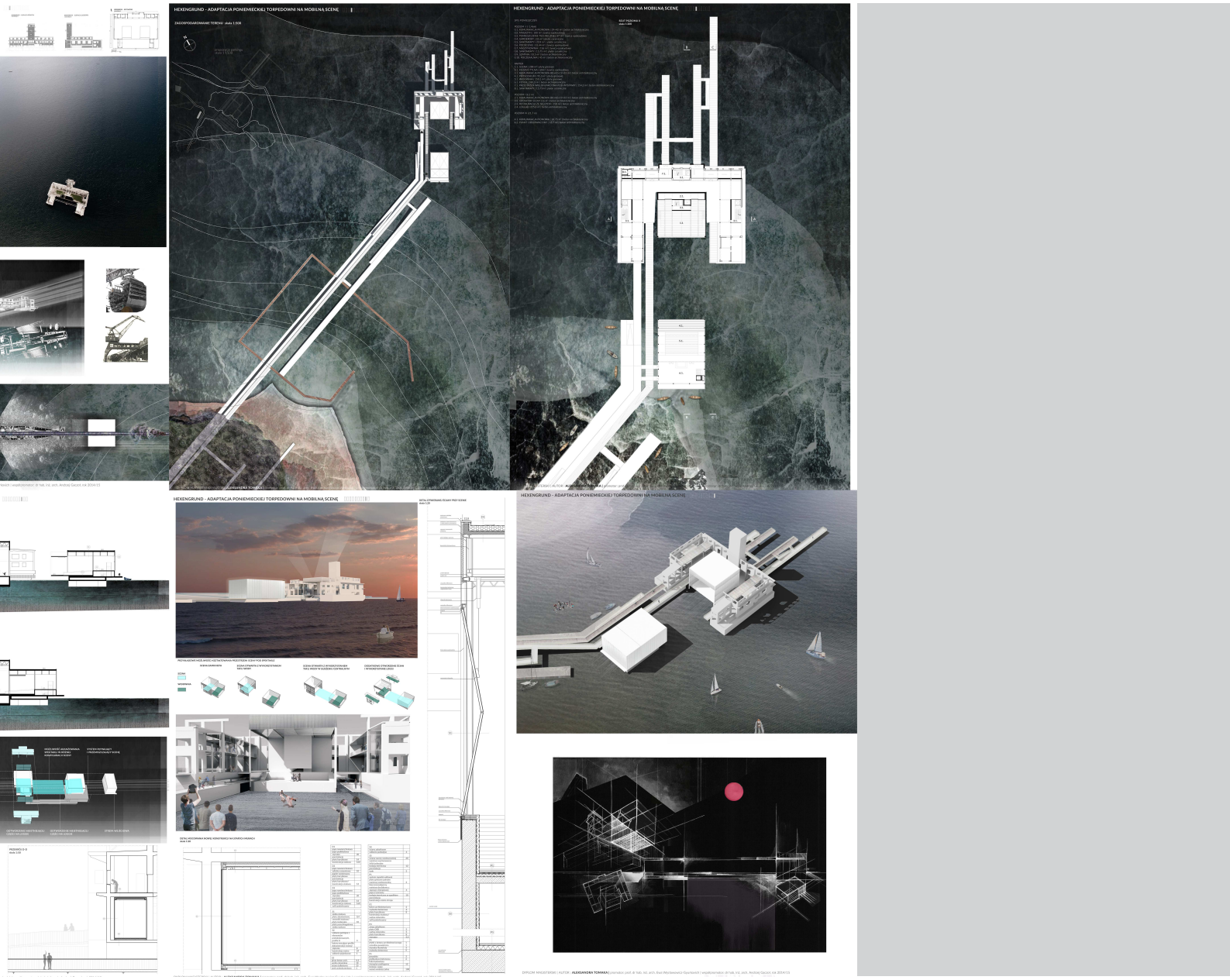

HEXENGRUND - ADAPTACJA PONIEMIECKIEJ TORPEDOWNI NA MOBILNĄ SCENĘ

Gdynia jest miastem na prawach powiatu, leżącym na terenie województwa pomorskiego. Leży nad Morzem Bałtyckim, na Pobrzeżu Gdańskim i Pojezierzu Wschodniopomorskim. Wchodzi w skład Trójmiasta. Data założenia miejscowości przypada jeszcze przed rok 1253, ale prawa miejskie otrzymała ona dopiero w 1926 roku. Obszar miasta wynosi 135 km². Gdynia posiada ok 250 tys. mieszkańców.

Zarówno miasto, jak i cały region ma bardzo ciekawą historię. Nadmorskie położenie właściwie definiuje tę historię, powstanie miejscowości, gospodarkę i ich przyszły rozwój. Port już w latach XX stał się symbolem miasta.

Miasto jest ciekawe turystycznie - liczne walory przyrodnicze oraz ciekawe obszary zurbanizowane, w połączeniu z sąsiadującymi historycznymi miastami sprawiają, że przez Gdynię co roku przewija się ok. 4 mln turystów.

WOJEWÓDZTWO POMORSKIE

MIASTO GDYNIA Z OZNACZONĄ DZIELNICĄ BABIE DOŁY

WIDOK Z LOTU PTAKA NA DZIELNICĘ BABIE DOŁY

WARUNKI ŚRODOWISKOWE W REGIONIE ZATOKI PUCKIEJ skala 1:100000

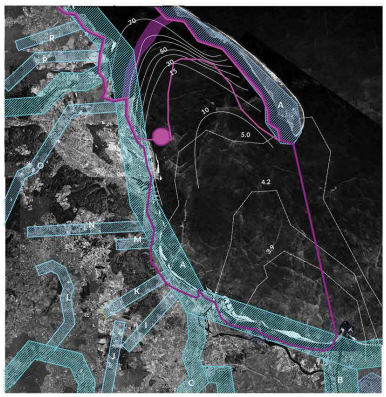

miejsce lokalizacji działki
obszar objęty programem Natura 2000 PLB 220005 - Zatoka Pucka
obszar objęty programem Natura 2000 PLH 220032 - Zatoka Pucka i Półwysep Helski
4.2 izolinia liczby stopnia zasolenia
korytarze ekologiczne o znaczeniu ponadregionalnym
A - Południowy Bałtycki
B - Doliny Wisły
C - Doliny Raduni i Motławy
korytarze ekologiczne o znaczeniu subregionalnym, łączące Zatokę Pucką z Lasami Oliwsko - Darżlubskimi
izolinia liczby dni z pokrywą lodową
J - Skrzydy
K - Potoku Oliwskiego
L - Strzelenki
M - Swelinii
N - Rzeki Kaczej
O - Zagórskiej Strugi
P - Potoku Cedron
R - Potoku Grabówkowskiego

WYTYCZNE DOTYCZĄCE PLANÓW ROZWOJU OBSZARU skala 1:100000

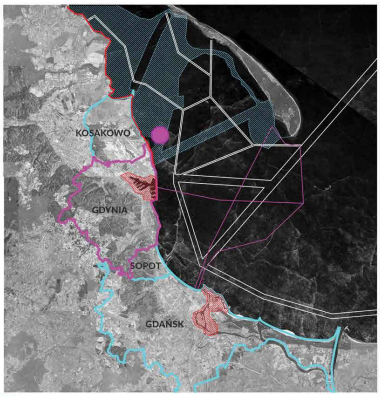

miejsce lokalizacji działki
obszar, na którym dopuszcza się prace przekształcające dno
obszary portów morskich
granice miejscowości
odcinek brzegu, dla którego obowiązują zapisy z ustawy "Program ochrony brzegów morskich"
trasy promowe
tory podejściowe do portów - wznoszony ruch statków

WYTYCZNE DOTYCZĄCE PLANÓW ROZWOJU OBSZARU ZWIĄZANE Z TURYSTYKĄ skala 1:100000

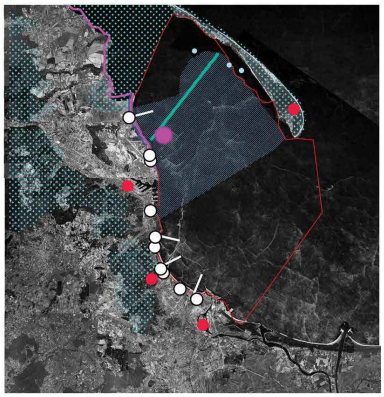

miejsce lokalizacji działki
lokalizacja pozostałych obiektów kompleksu torpedowni
niegdyśszy kierunek wystrzeliwania torped - od kompozycyjna
atrakcyjne turystycznie tereny naturalne i zurbanizowane
przystanie i pomosty
kąpieliska
dopuszczenie regularnej żeglugi turystycznej
dopuszczenie tworzenia infrastruktury punktowej i liniowej, w tym przystani i portów rybackich
miasta
dopuszczenie tworzenia kąpielisk, pomostów

WARUNKI ŚRODOWISKOWE NA OBSZARZE GDYNI I KOSAKOWA skala 1:50000

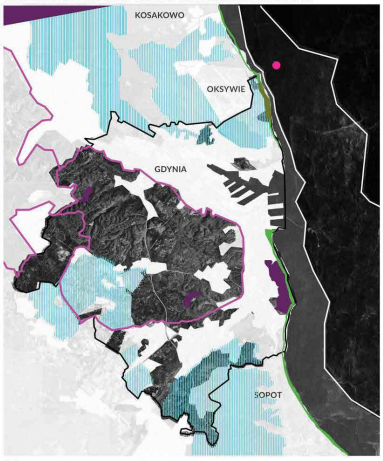

miejsce lokalizacji działki
tereny pagórkowate
Trójmiejski Park Krajobrazowy
otulina TPK
rezerwaty przyrody:
1. Cisowa
2. Kacze Łęgi
3. Kępa Redłowska
plaża piaszczysta
stanowisko dokumentacji przyrody nieożywionej

SYSTEM TRANSPORTOWY skala 1:50000

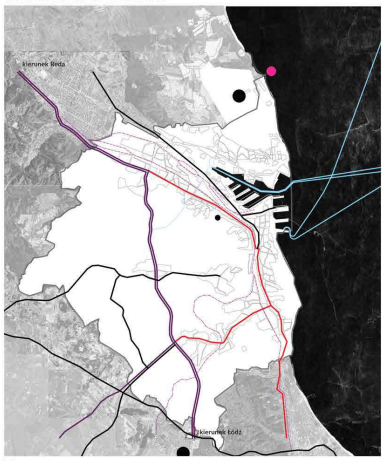

miejsce lokalizacji działki
węzły transportowe - lotniska i dworce
droga krajowa
droga wojewódzka
projektowane drogi główne
linie kolejowe
główne trasy wyjść z portu

USŁUGI PUBLICZNE I KOMERCYJNE skala 1:50000

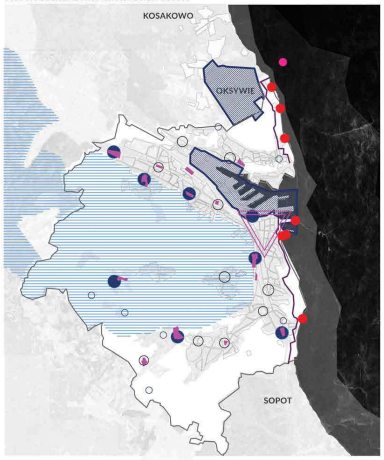

miejsce lokalizacji działki
obszary częściowo zamknięte
strefa Śródmieścia Gdyni
tereny usług o dużym natężeniu użytkowników
zespoły handlowo-usługowe obsługujące całe miasto
centra dzielnic
ważniejsze centra lokalne
usługi powiązane z rekreacją i turystyką - plaże, mola, punkty widokowe
tereny leśne

ANALIZA MIASTA POD WZGLĘDEM ATRAKCYJNOŚCI I ROZWOJU TURYSTYKI

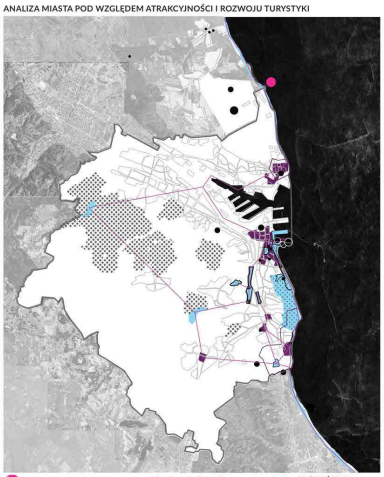

miejsce lokalizacji działki
główne atrakcje turystyczne
atrakcyjne tereny zielone
obszary wpisane do rejestru zabytków
obszary o dużych naturalnych walorach: plaże, rezerwaty przyrody
centra usługowo atrakcyjne turystycznie: sportowe, naukowe
najczęstsze powiązania pieszo obszarów rekreacyjnych

WNIOSKI I WYTYCZNE PROJEKTOWE DLA REGIONU

Torpedownia zbudowana została w idealnym miejscu Zatoki Puckiej - na cichych, spokojnych wodach, gdzie prądy morskie są nikłe, a poziom wód wzrasta zaledwie o 30 cm. Zasolenie wody nie jest duże, co korzystniej wpływa dla budynków. Ruch morski omija ten fragment wybrzeża. Dozwolone w tym miejscu są prace przekształcające dno oraz wznoszenie nowych obiektów, jednak nie dozwolono dużego przekształcania brzegów. Lokalizacja znajduje się w pasie atrakcyjnym turystycznie. Gdynia posiada ciąg kąpielisk, w tym jedno przy torpedowni. Samo wybrzeże ma dużo walroów, do tego w pobliżu stworzono liczne rezerwaty przyrody i praki krajobrazowe. Na północ od Gdyni znajdują się inne miejscowości atrakcyjne turystycznie, dlatego rozwój tej części miasta jest również korzystny.

WNIOSKI I WYTYCZNE PROJEKTOWE DLA MIASTA

Torpedownia znajduje się w najbardziej wysuniętej na północ dzielnicy Gdyni - Babich Dołach. Warunki środowiskowe są korzystne. Kompozycyjnie od miasta oddzielona jest ona pasem lasu. Nie znajduje się na obszarze chronionym.

NOWA DROGA DOJAZDOWA

Bezpośredni dostęp do niej jest możliwy tylko z plaży. Dzielnica jest słabo skomunikowana z resztą miasta - należy usprawnić dojazd (remont drogi djazdowej).

PAS Z DUŻĄ ILOŚCIĄ MIEJSC ATRKACYJNYCH POD ZWGLĘDEM TURYSTYCZNYM SKOMUNIKOWANY W ZNACZNEJ MIERZE SZLAKAMI PIESZYMI ORAZ ŚCIEŻKAMI ROWEROWYMI

ATRAKCJE TURYSTYCZNE

CENTRUM MIASTA

Torpedownia znajduje się w pasie ruchu pieszego turystów, przy którym jest wiele atrakcji - zabytków, muzeów, obszarów chronionych, obszarów rekreacyjnych. Dobrym rozwiązaniem jest więc adaptacja obiektu w celach rozwoju i wzmocnienia turystyki.

OBIEKTY ZWIĄZANE Z FUNKCJAMI SCENICZNYMI:
- scena letnia
- Teatr Muzyczny
- Teatr Główny Gdynia
- lotnisko Oksywie - cykliczne wydarzenia muzyczne

bezpośrednie połączenie z cykliczną sceną festiwalową

W Gdyni odbywa się coraz więcej festiwali muzycznych, które są ważnym elementem wspierania i rozwoju turystyki oraz są uwzględniane w planach rozwoju miasta.

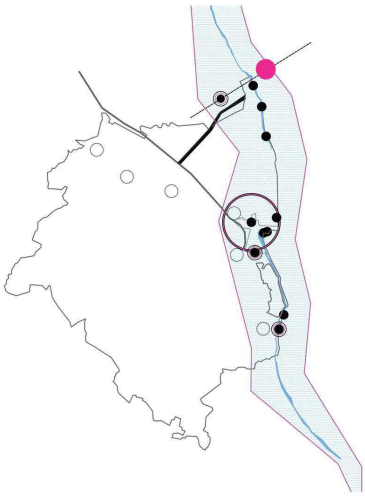

TOMKA ALEKSANDRA

DYPLOM MAGISTERSKI | AUTOR : **ALEKSANDRA TOMAKA |** promotor: prof. dr hab. inż. arch. Ewa Węcławowicz-Gyurkovich | współpromotor: dr hab. inż. arch. Andrzej Gaczoł, rok 2014/15

HEXENGRUND - ADAPTACJA PONIEMIECKIEJ TORPEDOWNI NA MOBILNĄ SCENĘ

HISTORIA MIASTA

ZDJĘCIA I MAPA WSI GDYNIA Z LAT 20. XX w.

Pierwsze wzmianki o mieście pochodzą już z XII w. Pojawia się wieś Gdina, rozwijająca się w bardzo nieznacznym stopniu aż do początku XX w, kiedy to zaczęła coraz bardziej pełnić rolę letniska, coraz chętniej odwiedzanego przez turystów.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości właśnie Gdynia wybrana została przez inż. T. Wendę na miejsce budowy portu morskiego. Do budowy przyczynił się ówczesny minister E. Kwiatkowski, który nadał realny rys budowie - stała się ona narodową inwestycją. Z małej rybackiej wioski w ciągu 10 lat powstało prężnie działające, piękne miasto.

Gdynia zaprojektowana została jako miasto modernistyczne i ochrzczona mianem białego miasta. Głównymi osiami kompozycyjnymi i kręgosłupem miasta były ul. 10. lutego i Świętojańska. Przykładami architektury modernistycznej może być budynek Polskich Linii Oceanicznych, czy siedziba ZUS-u. Część budynków, jak budynek Banku Polskiego przypisuje się do klasycyzmu akademickiego, charakterystyszne są też wille w stylu dworkowym. Najstarszym zachowanym budynkiem jest kościół św. Michała Archanioła na Oksywiu.

W czasie II wojny światowej miasto nie ucierpiało bardzo, jednak w znacznej mierze został zniszczony port. Po wojnie zaniedbanych zostało wiele obiektów, w tym np. torpedownia.

Lata 70. przynoszą również do Gdyni budownictwo wielkopłytowe. Po roku 89 powstało dużo nowych obiektów wpisujących się w charakter maista w różnym stopniu, w tym wysokościowce.

GDYNIA LAT 20. XX w.

1. Projekt Bazyliki Morskiej na szczycie Kamiennej Góry, 2. Makieta miasta z 1935 roku, 3. elewator zbożowy 4. urząd pocztowo-telegraficzny 5. budynek ZUS-u 6. Dom Zdrojowy 7. łuszczarnia ryżu 8. Różany Gaj

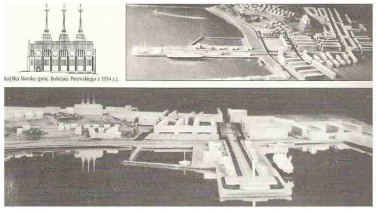

ANALIZA FUNKCJONALNA PÓŁNOCNEJ CZĘŚCI MIASTA

MIEJSCE LOKALIZACJI TORPEDOWNI
PLAŻA
SZLAK PIESZY
ZABUDOWA MIESZKANIOWA
OGRÓDKI DZIAŁKOWE
ZAMKNIĘTE TERENY WOJSKOWE/PORTOWE
TERENY ZIELONE
CENTRA USŁUGOWE
TERENY ZWIĄZANE Z USŁUGAMI
1. szkoła podstawowa 2. kościół w.w. Matki Boskiej Licheńskiej 3. Ośrodek Badawczo-rozwojowy Centrum Techniki Morskiej 4. Ikrawn 5. zabytkowy kościół p.w. Michała Archanioła
DROGA DOJAZDOWA

ANALIZA KOMPOZYCYJNA PÓŁNOCNEJ CZĘŚCI MIASTA

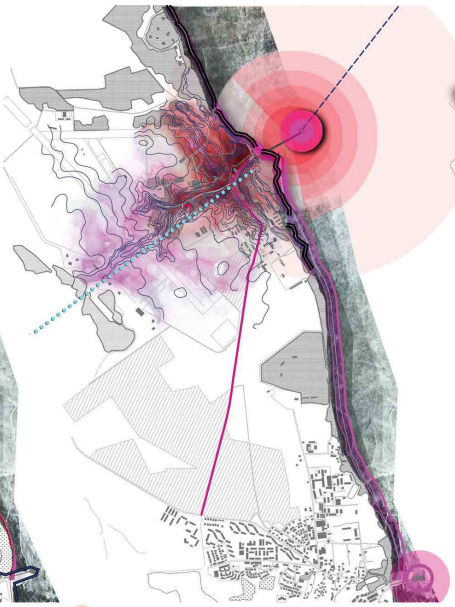

PUNKT WIDOKOWY Z OTWARCIEM
LINIA BRZEGOWA Z OTWARCIEM WIDOKOWYM KIERUNKU MORZA
DOMINANTA WIDOKOWA - DRUGI OBIEKT TORPEDOWNI
DROGA DOJAZDOWA
ZAMKNIĘCIE WIDOKOWE - LINIA DRZEW
OŚ KOMPOZYCYJNA - SCENA CYKLICZNA
OŚ KOMPOZYCYJNA - POZOSTAŁE OBIEKTY TORPEDOWNI PRZY POWYSPIE HELSKIM KIERUNEK WYSTRZELIWANIA TORPED

WALORY TURYSTYCZNE PÓŁNOCNEJ CZĘŚCI MIASTA

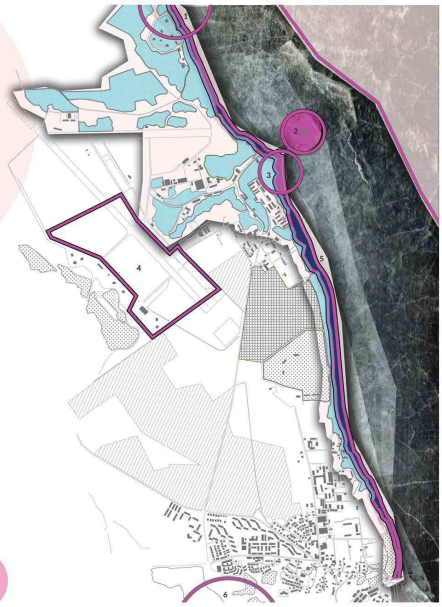

OBIEKTY LUB TERENY ATRAKCYJNE TURYSTYCZNIE
1. REDA
2. TORPEDOWNIA
3. KĄPIELISKO
4. MIEJSCA FESTIWALU OPENER I INNYCH CYKLICZNYCH WYDARZEŃ
5. PLAŻA
6. CENTRUM GDYNI
ZIELEŃ WYSOKA
TERENY ATRAKCYJNE WIZUALNIE
TERENY O NAJWIĘKSZYM RUCHU TURYSTÓW

WNIOSKI I WYTYCZNE PROJEKTOWE DLA BEZPOŚREDNIEGO OTOCZENIA TORPEDOWNI

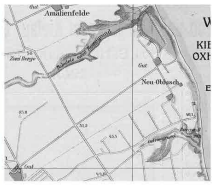

Istotnym elementem definiującym krajobraz okolicy był wąwóz o nazwie Babie Doły. Obecnie nie jest on już tak definitywnie widoczny, jak to było zaledwie 50 lat temu, jednak nadal jest on miejscami widoczny. Warto jednak nawiązać do niego kompozycyjnie zwłaszcza, że leży na osi łączącej torpedownię z lotniskiem na Oksywiu.

WĄWÓZ BABIE DOŁY

Dla lokalizacji zaplanowany jest dojazd istniejącą już drogą.

ISTNIEJĄCA DROGA DOJAZDOWA

PLANOWANA LOKALIZACJA PARKINGU

ISTNIEJĄCE KĄPIELISKO ZNAJDUJĄCE SIĘ NA TERENIE OCHRONY BRZEGÓW MORSKICH

Bezpośrednio do torpedowni można było się dostać przy pomocy mola. Powoli ulegało ono jednak zniszczeniu na przestrzeni lat. Widoczny jest jednak wyraźnie jego plan.

ZNISZCZONE MOLO TORPEDOWNI

Ważne odnośniki urbanistyczne to oś wystrzału pocisków oraz połączenie torpedowni z lotniskiem na Oksywiu, gdzie organizowane są cykliczne wydarzenia masowe.

OSIE URBANISTYCZNE

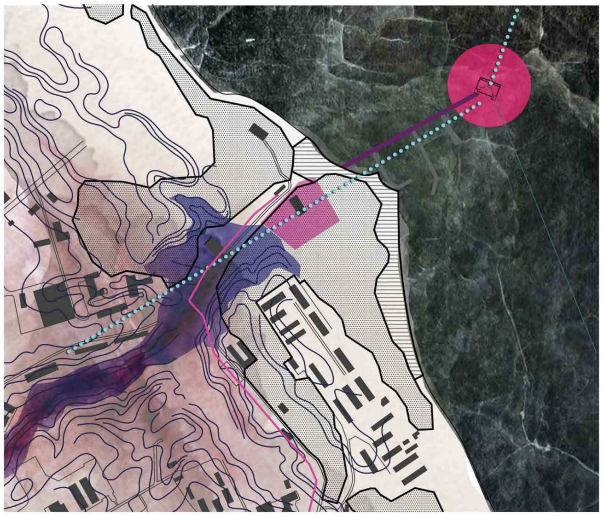

DYPLOM MAGISTERSKI | AUTOR : **ALEKSANDRA TOMAKA |** promotor: prof. dr hab. inż. arch. Ewa Węcławowicz-Gyurkovich | współpromotor: dr hab. inż. arch. Andrzej Gaczoł, rok 2014/15

TOMKA ALEKSANDRA

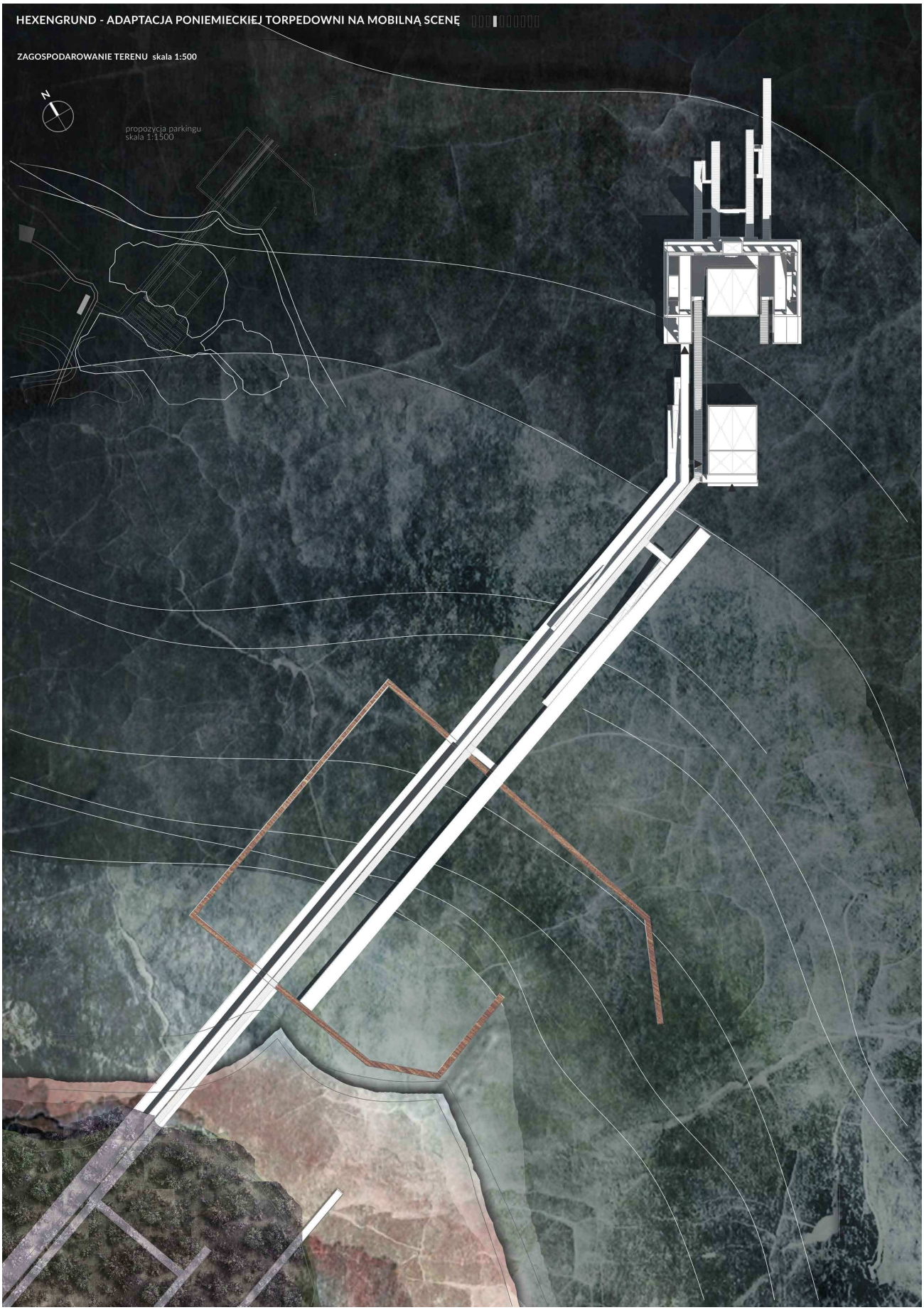

TOMKA ALEKSANDRA

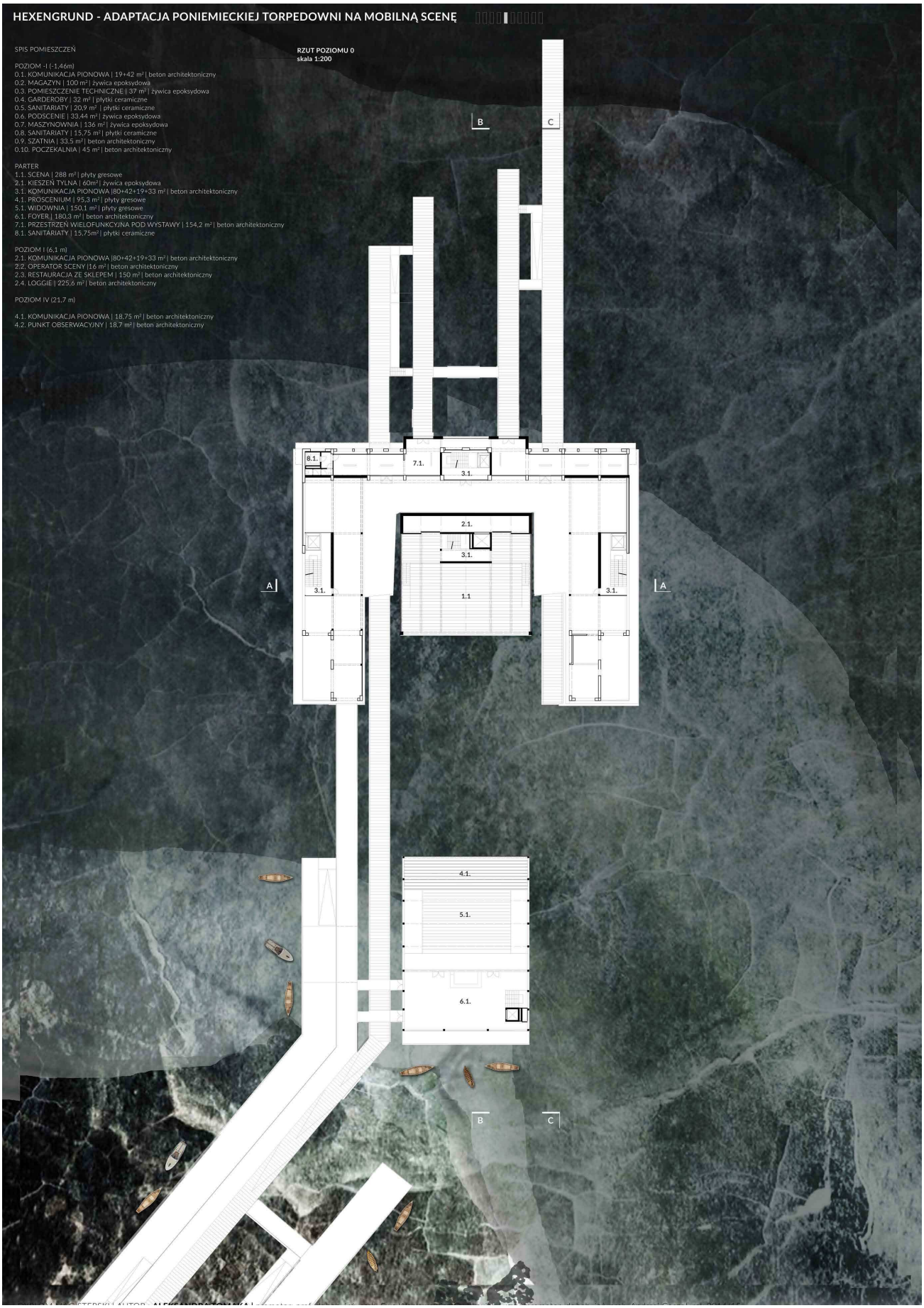

TOMKA ALEKSANDRA

HEXENGRUND - ADAPTACJA PONIEMIECKIEJ TORPEDOWNI NA MOBILNĄ SCENĘ

Torpedownia (z niem. Schiesstand) to poniemiecki budynek z czasów II wojny światowej wybudowany w dzielnicy Babie Doły w Gdyni. Powstanie kompleksu ma swoje ścisłe powiązania z rozbudową portu gdyńskiego i przeznaczeniem go do celów wojskowych. Był to jeden z dwóch bliźniaczych centralnych ośrodków badania i konstrukcji torped wybudowany w 1942 r. Wybudowany w odległości 300 m od brzegu, połączony z nim molo z kolejką wąskotorową. W odległości 12 km przy Jastarni znajdowała się reszta kompleksu. Oba obiekty pełniły te same wielorakie funkcje - główną była hala montażowa torped, hale do wystrzeliwania torped, sale administracyjne, pomieszczenia dla naukowców inżyniersko-techniczne. Oprócz nich torpedownia posiadała wieżę obserwacyjną, w której śledzono tor wystrzeliwanych w kierunku Jastarni torped. Konstrukcja była wtedy niezwykle nowoczesna - szkieletowa żelebetowa z wypełnieniami z cegły. Wymiary obiektu to w planie 42 m/ 55m. Wysokość dwóch kondygnacji to 12,7 m.

Budynek został zniszczony po wojnie przez Rosjan, nie był remontowany ani wykorzystywany, popadając w coraz większą ruinę. Same urządzenia zostały rozkradzione przez Armię Czerwoną. Pomost i zabudowania były w latach 80. wykorzystywane przez płetwonurków, a także turystów wypoczywających na plaży. Na początku lat 90. zawaliła się frontowa ściana. Molo zostało wysadzone, ponieważ było zagrożeniem dla wchodzących na nie ludzi.

Niezwykłe położenie obiektu, zmienność otoczenia oraz odsunięcie od brzegu stanowią o tajemniczości obiektu. Jest on unikatowy.

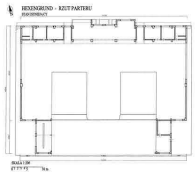

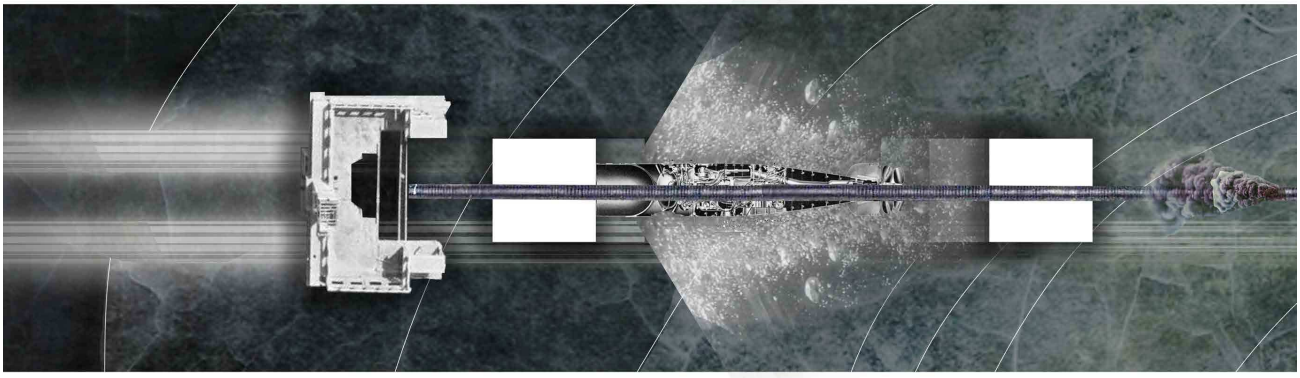

DYPLOM MAGISTERSKI | AUTOR : **ALEKSANDRA TOMAKA** | promotor: prof. dr hab. inż. arch. Ewa Wecławowicz-Gyurkovich | współpromotor: dr hab. inż. arch. Andrzej Gaczoł, rok 2014/15

HEXENGRUND - ADAPTACJA PONIEMIECKIEJ TORPEDOWNI NA MOBILNĄ SCENĘ

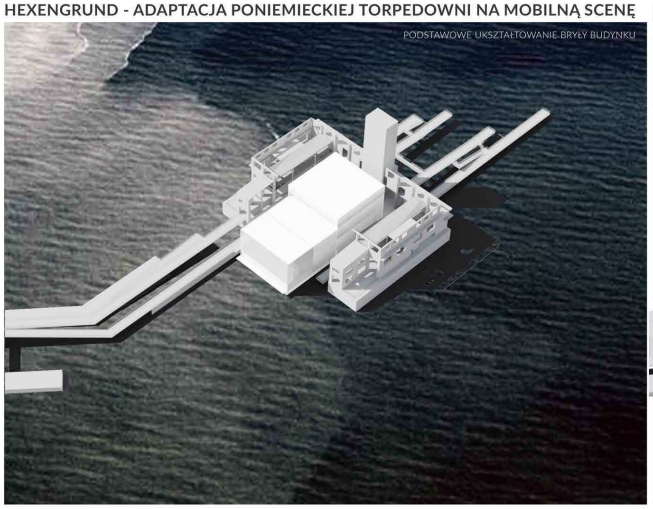

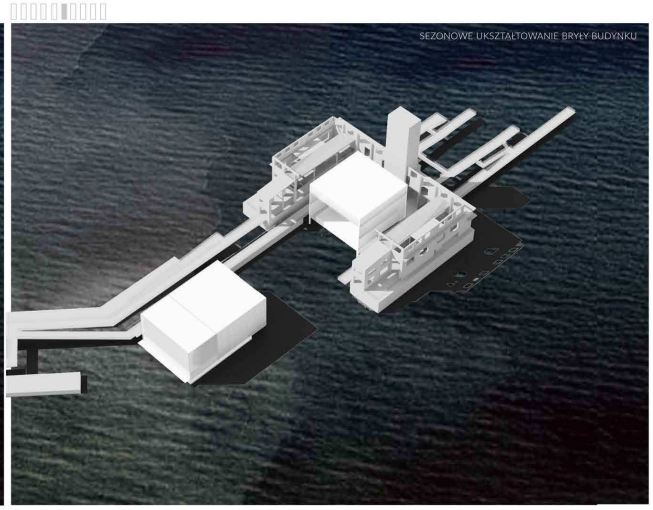

RZUT POZIOMU I (6,1 m)
skala 1:200

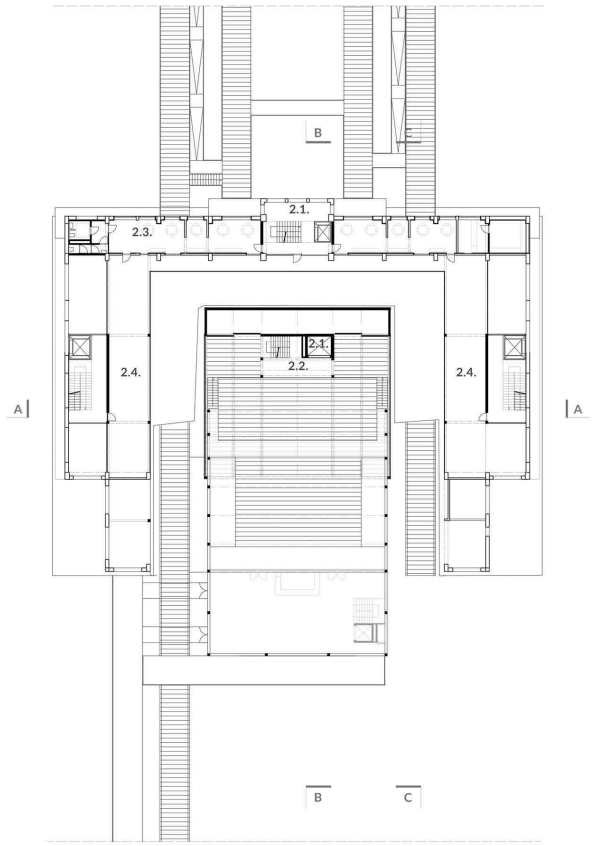

RZUT POZIOMU IV (21,7 m)
skala 1:200

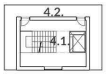

RZUT POZIOMU -I (-1,46 m)
skala 1:200

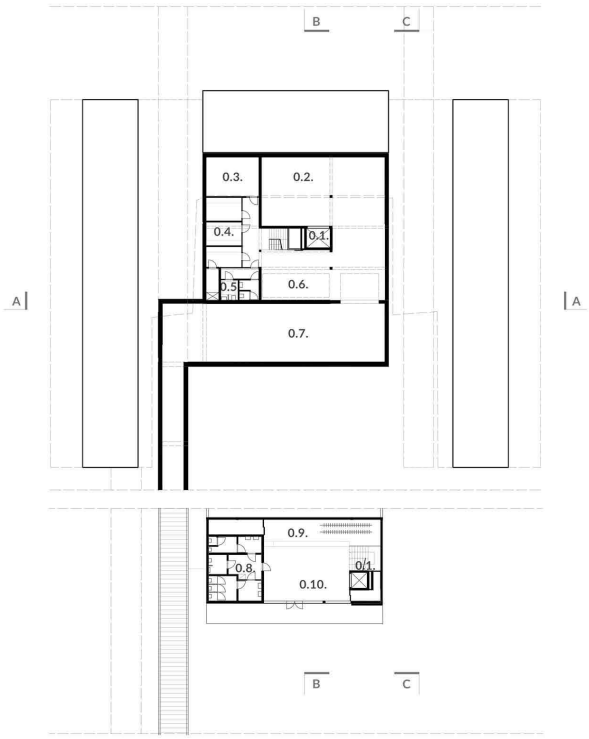

PRZEKRÓJ A-A
skala 1:200

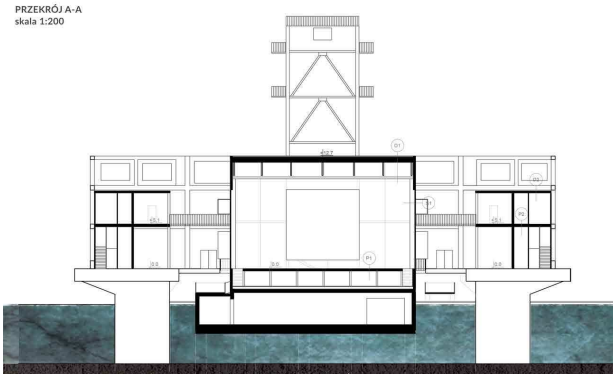

ELEWACJA FRONTOWA
skala 1:200

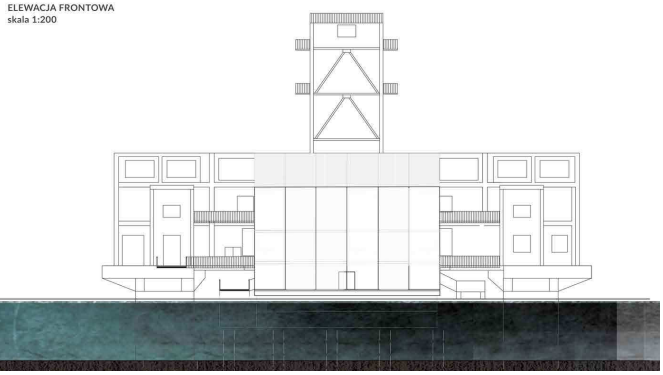

TOMKA ALEKSANDRA

HEXENGRUND - ADAPTACJA PONIEMIECKIEJ TORPEDOWNI NA MOBILNĄ SCENĘ

ELEWACJA ZACHODNIA
skala 1:200

ELEWACJA PÓŁNOCNA
skala 1:200

PRZEKRÓJ C-C
skala 1:200

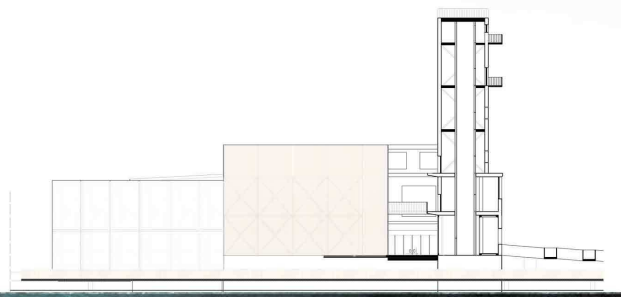

DYPLOM MAGISTERSKI | AUTOR : **ALEKSANDRA TOMAKA |** promotor: prof. dr hab. inż. arch. Ewa Węcławowicz-Gyurkovich | współpromotor: dr hab. inż. arch. Andrzej Gaczoł, rok 2014/15

HEXENGRUND - ADAPTACJA PONIEMIECKIEJ TORPEDOWNI NA MOBILNĄ SCENĘ

PRZEKRÓJ B-B wersja A
skala 1:200

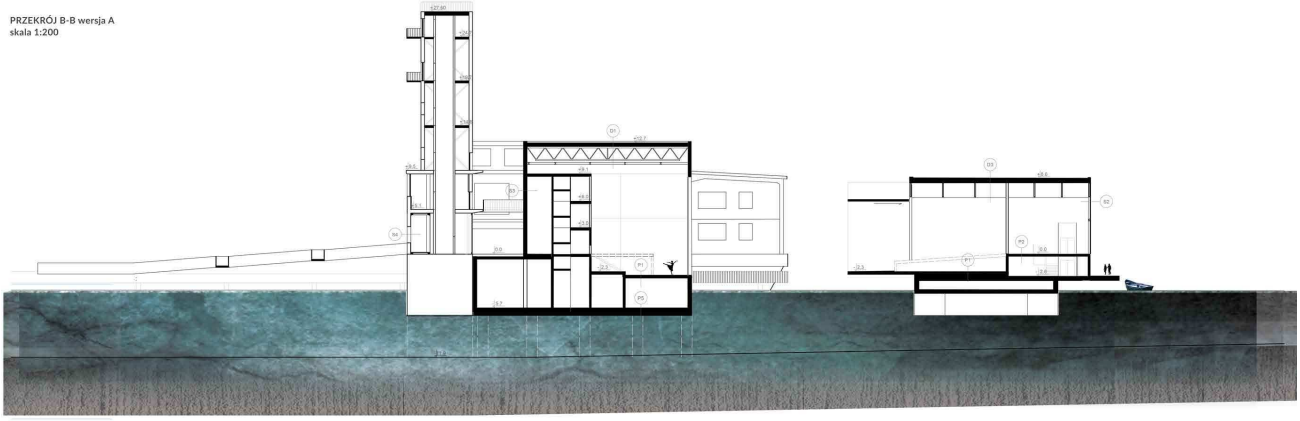

PRZEKRÓJ B-B wersja B
skala 1:200

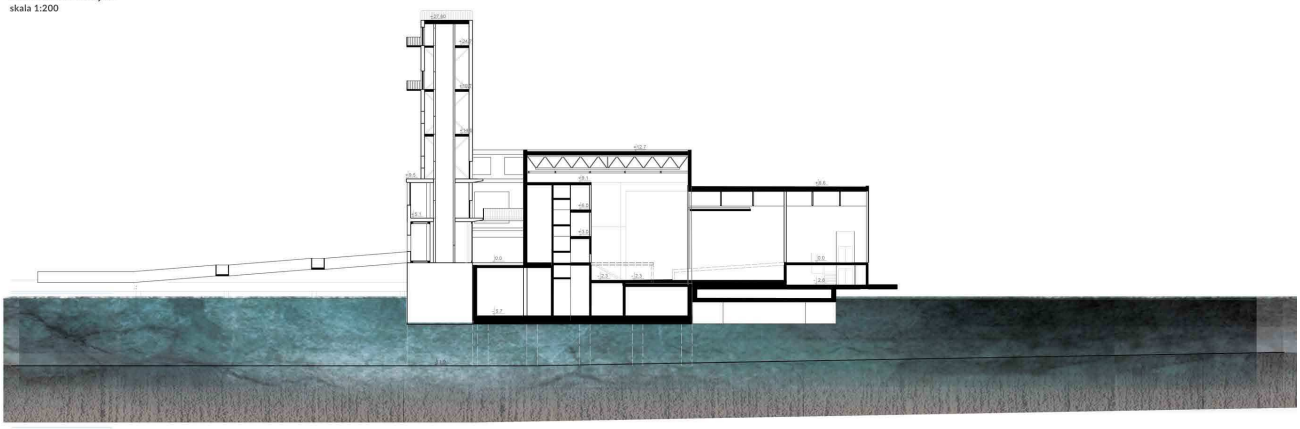

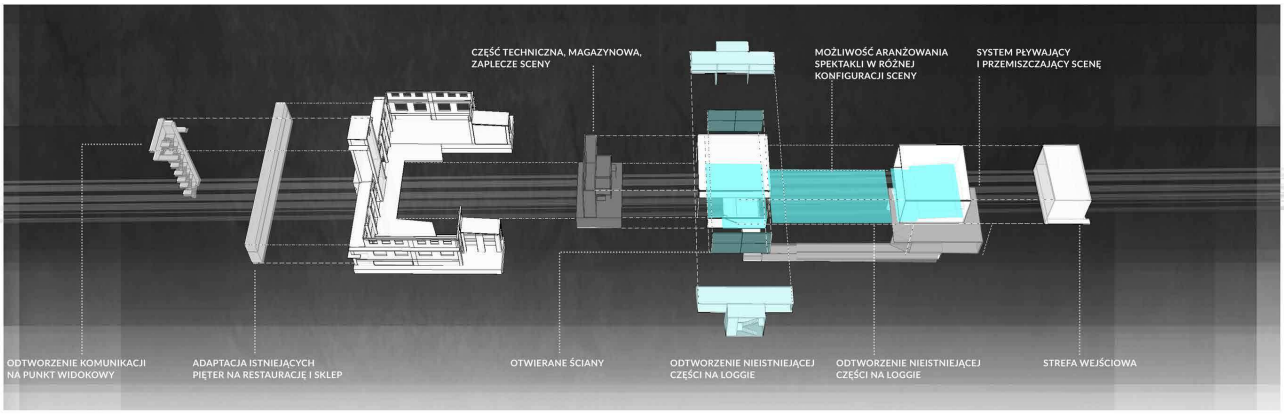

FRAGMENT RZUTU
skala 1:50

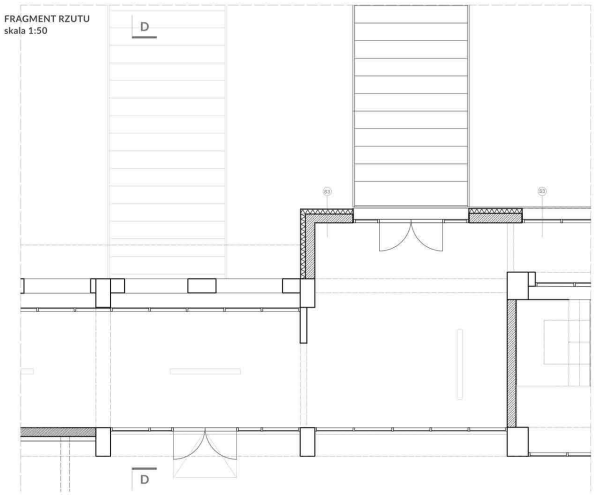

PRZEKRÓJ D-D
skala 1:50

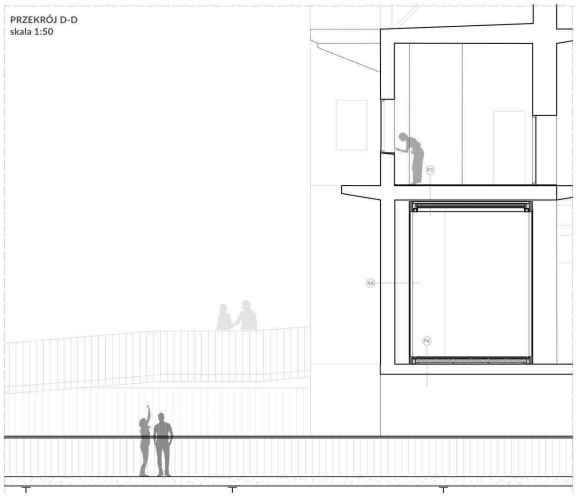

TOMKA ALEKSANDRA

HEXENGRUND - ADAPTACJA PONIEMIECKIEJ TORPEDOWNI NA MOBILNĄ SCENĘ

PRZYKŁADOWE MOŻLIWOŚCI KSZTAŁTOWANIA PRZESTRZENI SCENY POD SPEKTAKLE

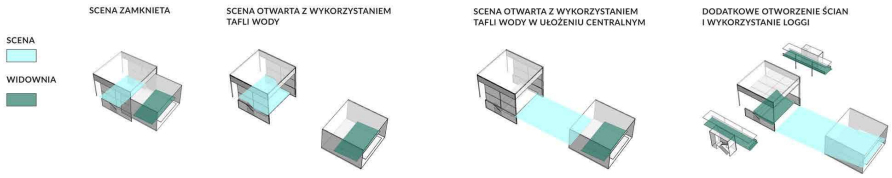

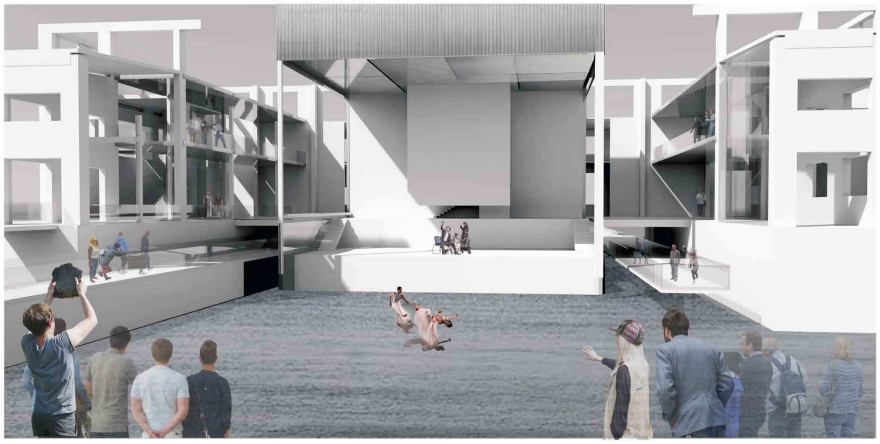

DETAL MOCOWANIA NOWEJ KONSTRUKCJI NA STARYCH MURACH
skala 1:20

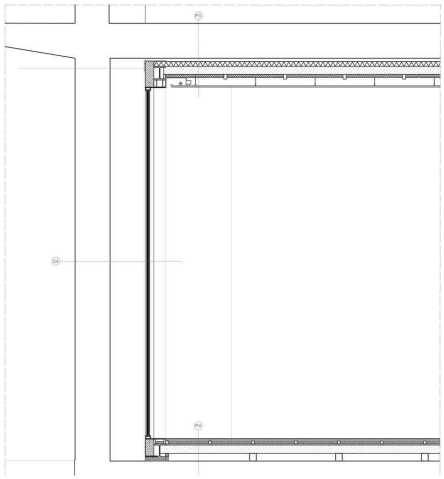

D1	
papa nawierzchniowa	
papa podkładowa	
styrodur	20
paroizolacja	
płyty korytkowe	14
konstrukcja stalowa	160
D2	
papa nawierzchniowa	
szlichta cementowa	10
papier woskowany	
płyty korytkowe	
paroizolacja	
płyty korytkowe/ konstrukcja stalowa	14
D3	
papa nawierzchniowa	
papa podkładowa	
styrodur	20
paroizolacja	
płyty korytkowe	14
konstrukcja stalowa	160
sufit podwieszany	

S1	
siatka stalowa	
płyty aluminiowe	0.4
ceowniki stalowe/ płyty izolacyjne	10
płyty przeciwogniowe	
siatka stalowa	
S2	
szklenie potrójne z elementów prefabykowanych, profile U	4
kotwy mocujące profile dokonstrukcji nośnej/	
stężenia	8
konstrukcja nośna	24
szklenie pojedyncze	1
S3	
płyty beton arch.	0,5
wełna mineralna	10
ściana żelbetowa	25
tynk wykończeniowy	1

S4	
ściany zabytkowe	
szklenie podwójne	4
S5	
ściana wanny wodoszczelnej	60
warstwa wyrównawcza	
folia izolacyjna	
izolacja termiczna	12
paroizolacja	
tynk	2
P1	
system zapadni widowni	
płyty gresowe pokryte warstwą wodoszczelną	2
klej mrozoodporny	
warstwa dociskowa z	
zaprawy drenażowej	4
papa 2 warswty	
izolacja termiczna ze spadkiem	10
paroizolacja	
konstrukcja nośna stropu	
P2	
beton architektoniczny	2
wylewka betonowa	4
płyty korytkowe	8
konstrukcja stalowa/ wełna mineralna	
sufit podwieszany	
P3	
strop zabytkowy	
płyty OSB	2
wełna mineralna	5
płyty korytkowe	8
styrodur	3,5
P4	
płytki z betonu architektonicznego	1
szczelina powietrzna	1
styrodur/kontrłaty	3
wylewka betonowa	9
P5	
posadzka	2
podbudowa betonowa	6
folia budowlana	
styropian podłogowy	15
izolacja z papy	
wanna wodoszczelna	100

DETAL OTWIERANEJ ŚCIANY PRZY SCENIE
skala 1:20

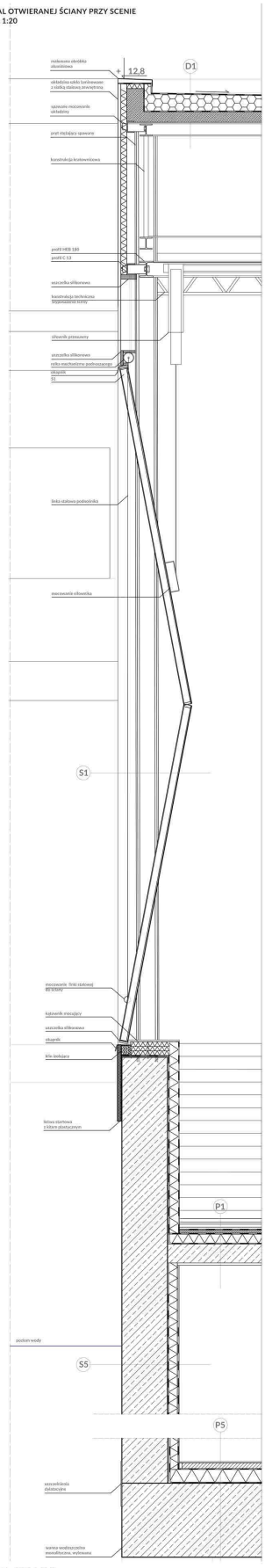

DYPLOM MAGISTERSKI | AUTOR : **ALEKSANDRA TOMAKA |** promotor: prof. dr hab. inż. arch. Ewa Węcławowicz-Gyurkovich | współpromotor: dr hab. inż. arch. Andrzej Gaczoł, rok 2014/15

TOMKA ALEKSANDRA

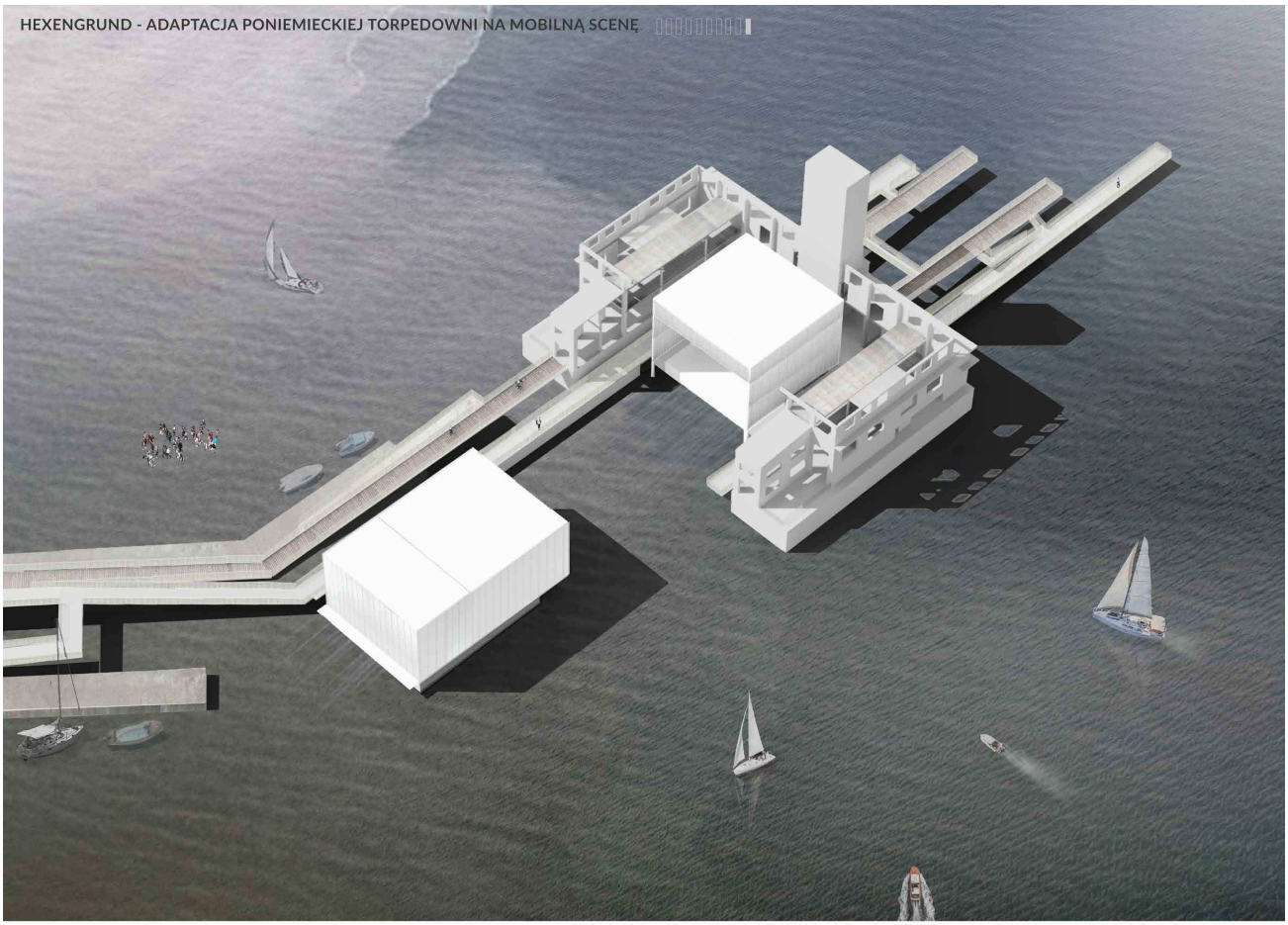

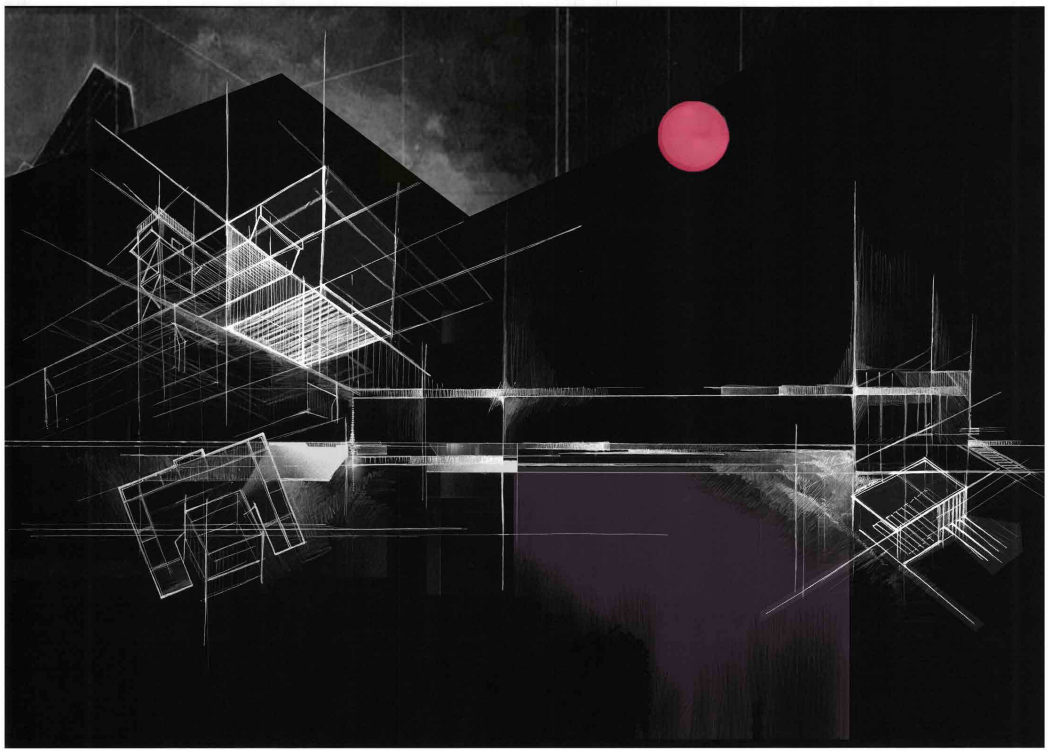

DYPLOM MAGISTERSKI | AUTOR: **ALEKSANDRA TOMAKA** | promotor: prof. dr hab. inż. arch. Ewa Wesołowska-Gawlowicz | współpromotor: dr hab. inż. arch. Andrzej Gaczek, arch. 2014/15